

Restitúció: Egy közvita tanulságai

Szeptember 2-án lezárult a közvita az elkobzott vagyon visszaszámaztatásáról és a kárpótlásról szóló szerbiai törvénytervezetről.

A harminc napos nyilvános vitában egyetlen magyar politikai párt és intézmény sem nem vett részt. Beleértve a Vajdasági Magyar Szövetség által irányított Magyar Nemzeti Tanácsot (MNT) is. Az utóbbinak – általános hatáskörben (a nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény 10. szakasza 14-i pontja alapján) – jogában áll önállóan „állást foglalni, kezdeményezést tenni és intézkedéseket foganatosítani a nemzeti kisebbség helyzetével, identitásával és jogaival közvetlenül kapcsolatos minden kérdésben”. (Az MNT egyébként más, a vajdasági magyarságot érintő fontos kérdésben sem foglalt állást. Ez sajnos nem vigasz, csak tény.)

A Vajdasági Magyar Demokrata Párt – VMDP is csak most latolgatja a törvénytervezettel kapcsolatos ötpárti találkozó szervezését, amelyre talán „a szeptember 12-én kezdődő hét első napjaiban” kerülhet sor. A többi párt talán még eddig sem jutott.

Felelősség terheli a Magyar Szónak az MNT által kinevezett megbízott főszerkesztőjét is, mivel a lap nem közölte a törvénytervezet szövegét. (Ezt akár mellékletként is ki lehetett volna adni.) A napilap ugyanis nem teljesíti a vajdasági magyarok iránti tájékoztatási feladatait. Ez miatt nem csak, hogy az anyanyelvi tájékoztatási jogaink sérültek, de egyenjogúan a közvitában sem vehettünk részt.

Időzavarban a kormány

A szerb kormány most már szemlátomást időzavarba kerül az Európai Unió tagjelölti státusa megszerzéséhez szükséges törvények elfogadásával kapcsolatban, amelynek egyik legsürgetőbb feladata éppen a vagyon-visszaszámaztatási törvény elfogadása.

A 11 évet késő törvény tervezetéről szóló közvita határidejét vélhetően azért tűzte a szerb kormány augusztus hónapra, amely köztudottan a nyári szabadságok ideje, mert már a körmére égett a dolog. Az is lehetséges, hogy éppen ezért választotta ezt a hónapot, hogy minél kevesebben fogalmazhassák meg véleményüket, javaslataikat, észrevételeiket erről a vajdasági magyarok szempontjából is fontos törvénytervezetről. De nem is ez a legfontosabb, hiszen a határidő mindenkire egyformán vonatkozott.

A hatalomban részes VMSZ a nyári hónapok alatt a vagyon-visszaszámaztatásról mindössze egy közleményt jelentett meg és egy sajtótájékoztatót tartott.

A párt július 9-i közleményében arról a „szándékáról” értesíti a közvéleményt, hogy „a jogszabálytervezet napvilágra kerülését követően megszervezzen egy olyan tanácskozást, amelyen az érintettek véleményét mondhatnak a kárpótlás különböző aspektusairól”. A tanácskozásra nem került sor, holott a VMSZ vezetőinek és képviselőinek, valamint az MNT tudniuk kellett, hogy a közvita szeptember 2-ig tart.

Pásztor István, a VMSZ elnöke (aki egyúttal a tartományi kormány alelnöke is, stb.) a szeptember 2-i sajtókonferencián „sérelemzte, hogy a törvénytervezetekről szóló közvita, amellet, hogy a szabadságot idején zajlott, példátlanul rövid ideig tartott, szinte esélyt sem adva, hogy valaki megfogalmazza az azokkal kapcsolatos gondolatait”.

Pásztornak tudnia kellett (ha nem tudta, akkor az is baj), hogy a tervezet szövegét augusztus 29-én bocsátják közvitára. Volt tehát elég ideje a készülő jogszabállyal kapcsolatos észrevételek előkészítésére, a tanácskozás megszervezésére, a többi párttal és civil szervezettel, vagyis a magyar közösséggel való egyeztetésre. Az érintettek ugyanis az elvárásokat már régen megfogalmazták.

A téma is már annyira ismert, hogy bármelyik gyakorló okleveles jogász egy délután megfogalmazhatta volna az 58 szakaszból (20 oldalból) álló tervezettel kapcsolatos észrevételeket. Ez azért is fontos lett volna, mivel Varga László, a szerbiai parlament integrációs bizottságának VMSZ-es elnöke a Magyar Szó augusztus 6-i számának adott kéthasábos interjújában külön felhívta a figyelmet, hogy a „a restitúció terén különleges a magyarság helyzete”. Most éppen ez a „különlegesség” nem juthatott kifejezésre. (Egyébként a pártelnök és a szerb parlamentben képviselő ifjú Pásztor is, de Varga úr is jogász.)

Érdekes, hogy a Tartományi Ombudsman, a Vajdasági Klub és Donau német egyesület is határidőben megvitatta a törvénytervezetet és megfogalmazta az észrevételeit, javaslatait. Ezeknek nem volt rövid az idő?

Utólagos vita

Egeresi Sándor, a tartományi képviselőház elnöke, az augusztus 27-i Magyar Szóban közölt (a már szokásos majdnem egész oldalas) interjúban is csak a közvagyonról szóló törvénytervezettel foglalkozott. Ott is csak harmadik személyben, mondván, hogy hát „emeljük fel szavunkat a vagyonunkért”, meg hogy „hallatni kell a szavunkat ebben a számunkra létfontosságú kérdésben”. Az elnök úr, aki úgyszintén a VMSZ egyik vezető tisztségviselője, az elkobzott vagyon visszaszámaztatásról szóló törvénytervezetet meg sem említette.

Pásztor István a sajtókonferencián elmondta, hogy a „párt eljuttatta a VMSZ elnökségének állásfoglalását Božidar Đelić kormányalelnöknek, és a jogszabály tervezetet előkészítő csoport koordinátorának, abban a reményben, hogy a VMSZ állásfoglalásában feltüntetett ajánlások bekerülnek a jogszabálytervezet szövegébe”. A VMSZ elnöke ugyanakkor azt is bejelentette, hogy pártja „szeptember 10-én a Magyar Házban közvitát szervez a vagyon-visszaszámaztatással kapcsolatban”.

Ez a – Pásztor István általi – megfogalmazás több szempontból is vitatható:

A VMSZ a közvitát annak hivatalos befejezése után, az alkalmat elmulasztva, elkésve (vagyis post festa) szervezi. A VMSZ már nem egy alkalommal valamilyen, a magyarság számára fontos törvény elfogadás után szervez közvitát. Ilyen volt például a 2009. szeptember 18-i zentai tanácskozás a magyar választói névjegyzékről, amit – a nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény augusztus 31-i elfogadása után – ugyancsak a VMSZ elnöke hívott össze. Ezért nem alkalmas a vajdasági magyarság érdekeinek, követelésinek és elvárásainak a megfogalmazásra.

Varga László helyesen fogalmazott, amikor a sajtónak mondta, hogy „megfelelő nyomás nélkül Szerbiában semmit sem lehet megoldani”. Erre a nyomásgyakorlásra azonban sem a VMSZ, de a tisztségviselői sem mutattak különösebb készséget.

A nyilvánosság teljességében nem ismeri és nem is foglalt állást a VMSZ elnökségének „ajánlásairól”. Így, ezeknek a súlya is sokkal kisebb, mintha a többi vajdasági magyar párt a civil szervezet és egyének is felsorakoztak volna mögé.

Nem mindegy, hogy a szerb parlament milyen tartalommal fogadja el a restitúciós törvényt. Már csak azért sem, mert egyre több olyan vélemény van, hogy a kormány újabb „átverésre” készül. Meg olyan is, hogy „az utódok képtelenek visszaszerezni azt, mit az elődöktől jogtalanul evettek”. A VMSZ-re hárul ezért a politika felelősség, ha „sok magyar kimarad” a vagyon-visszaszámaztatásból.

Bozóki Antal